

Anna Biström & Hanna Lahdenperä

Litteratur i marginalen?

Allt emellanåt väcks frågan om vilken litteratur som får – eller tar – plats, och framför allt om vilken litteratur som hamnar utanför och varför. Frågan om den så kallade smala litteraturen är brännande i bland annat litteraturhistorieskrivningen, litteraturforskningen och -undervisningen, mediernas kulturbevakning, förlagens utgivning och i marknadsföringen av litteratur. Idag rör sig diskussionen ofta kring genre, språk eller etnicitet. En livlig debatt om lyrikens marginalisering uppkom exempelvis i slutet av 2013 i samband med utgivningen av Tuva Korsströms nya finlandssvenska litteraturhistoria, *Från Lexå till Glitterscenen. Finlandssvenska tidsbilder, läsningar, författarporträtt 1960–2013* (Schildts & Söderströms, 2013).

I detta nummer av *Avain* rör sig diskussionen i en finlandssvensk, finländsk och nordisk kontext, kring såväl genremässiga som geografiska och identitetsmässiga avstånd. Torsten Pettersson tar upp den förbisedda finlandssvenska författaren Göran Stenius (1909–2000) och hans position som karelare och katolik. Helene Ehriander undersöker Astrid Lindgrens (1907–2002) verksamhet som förlagsredaktör och de spänningar som påverkar det barn- och ungdomslitterära fältet, vilket av tradition uppfattats som marginellt på det litterära fältet, trots att barnlitteraturen till exempel på Lindgrens tid var viktig för förlagets framtid och naturligtvis är av central betydelse för läsandets och litteraturens framtid överlag.

Det är värt att notera att marginalen ibland riskerar att bli ett slags begreppsmässig långtidsparkering, vilket Veli-Matti Pynnttari visar i sin översikt av dagens finskspråkiga essäistik – också det gränsöverskridande kan bidra till att upprätthålla definitioner. Också Hanna-Riikka Roine ger uttryck för liknande tankegångar gällande spekulativ fiktion och forskning kring den: vi föreställer oss gärna att science fiction och fantasy är marginalfenomen och glömmet bort till exempel *Harry Potter* och *Game of Thrones*, som når miljoner människor – och i skrivande stund nås vi av nyheten att Maria Turtschaninoffs fantasyroman *Maresi* (2014) belönats med Finlandia Junior-priset.

Det finns en kontrast mellan det smala och marginalen, där det förra är något fint och intressant och det senare ett ställe där man kan deponera allsköns bråte. Som Roines exempel också visar, kan det som forskningen av tradition placerat i marginalen, ur den stora publikens synpunkt befinna sig i det absoluta centrum.

Vi vill rikta ett tack till Svenska kulturfonden för understödet.